

1989, 23. října – Sdělení VONS č. 1098 „Zásah proti Lidovým novinám“ o domovních prohlídkách u redaktorů Lidových novin Jiřího Rumla a Rudolfa Zemana, jejich vzetí do vazby a obvinění z trestného činu pobuřování.¹

Dne 29. 9. 1989 bylo zahájeno trestní stíhání ve věci pobuřování podle § 100/1a, c tr. zákona. Vyšetřovatel StB je zdůvodnil tím, že se dosud neznámé osoby spojily – nejméně od začátku roku 1988 – za účelem vydávání nepovoleného měsíčníku Lidové noviny. Články Lidových novin měly útočit na vedoucí úlohu KSČ, současnou politickou linii KSČ, Bezpečnost a Čs. lidovou armádu, na čs. zahraniční politiku a na základy marxismu-leninismu. Byly údajně způsobilé vyvolat nepřátelský postoj vůči socialistickému společenskému a státnímu zřízení a naplnit tak skutkovou podstatu trestného činu.

Ve čtvrtek 12. 10. nařídil kpt. JUDr. Josef Počta provést v této věci dvě domovní prohlídky, a to u šéfredaktora Lidových novin Jiřího Rumla, nar. 8. 7. 1925, bytem Kremelská 15, Praha 10, signatáře Charty 77 a člena VONS, a u zástupce šéfredaktora Lidových novin Rudolfa Zemana, nar. 11. 2. 1939, bytem Nový Svět 4, Praha 1, signatáře Charty 77. Souhlas s provedením prohlídek dala prokurátorka JUDr. Jitka Hauerová. Tříhodinovou domovní prohlídku v bytě R. Zemana vedl kpt. Počta, u Jiřího Rumla probíhala prohlídka vedená kpt. Bežuchem, celých čtrnáct hodin. Kromě psacích strojů byly odňaty pouze materiály týkající se Lidových novin.

Jiří Ruml a Rudolf Zeman byli po ukončení domovních prohlídek uvězněni, v pátek 13. 10. obvinění z trestného činu pobuřování podle § 100/1a, c tr. zákona a poté byla na ně uvalena vazba. Prokurátor také nařídil zadržování poštovních zásilek, adresovaných obviněným do jejich bytů. Obhájcem R. Zemana je JUDr. Josef Lžičař z AP 3, J. Rumla JUDr. Otakar Motejl z AP 2. Oba redaktori jsou ve věznicí MS v Praze-Ruzyni. Adresa věznice je PÚ 614, PS 09, 161 02 Praha 6.²

Tento nehorázný útok na populární nezávislý časopis vyvolává doma i v zahraničí vlnu solidarity. Doufáme, že sílcí solidarita nakonec zapůsobí na státní moc a přinutí ji zastavit nespravedlivé trestní stíhání.³

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 20, s. 4.

POZNÁMKY

¹ K perzekuci členů redakce Lidových novin viz dále sdělení VONS č. 680 a 702, dokumenty č. 683 a 705.

² K zahájení trestního stíhání a vzetí do vazby Jiřího Rumla a Pavla Zemana se vyjádřili členové redakční rady a redakce Lidových novin, kteří požadovali okamžité propuštění obou redaktorů a novináře kdekoli ve světě vyzvali k akcím na jejich podporu. Ve svém prohlášení ze 13. 10. 1989 dále uvedli: „*Redakční rada a redakce Lidových novin prohlašuje, že nezávislý měsíčník nevychází anonymně. Řídí jej redakční rada a jména jejích členů jsou uvedena v tiráži každého čísla. [...] Jména redaktorů Jiřího Rumla a Rudolfa Zemana jsou uvedena i s adresami. Většinu příspěvků podepisují autoři plným jménem. Za více než půldruhého roku existence novin jim poskytli rozhovory významní představitelé československé i mezinárodní veřejnosti, v poslední době např. Jiří Suchý, Michael Kocáb. Petr Skoumal, Jiří Hanzelka. Ze zahraničních pak někdejší prezidentští kandidáti George Bush a Michael Dukakis, dále Andrej Sacharov, Harold Pinter a další. Lidové noviny od samého počátku usilovaly o registraci prostřednictvím Federálního úřadu pro tisk a informace a o vývoji tohoto snažení podávali svým čtenářům pravidelné informace.*

[...] Útok proti Lidovým novinám je dalším projevem úsilí současné moci zabránit občanům, aby hledali východiska z krize československé společnosti. Svědčí o tom i zdůvodnění vyšetřovatele StB, podle něhož se za chráněné považují teze a instituce, o nichž je nezbytné veřejně hovořit a jejichž smysl je nutné otevřeně zkoumat.

Důkazů snahy zabránit jakékoliv debatě přibývá. Perzekuce nezávislých novinářů, návrh novely tiskového zákona i současný zásah proti Lidovým novinám jsou namířeny také proti rostoucí odvaze a odpovědnosti novinářů v mnohých oficiálně vycházejících novinách a časopisech.“ Lidové noviny 2, 1989, č. 10, s. 1.

Na šikanování ze strany státní moci si stěžovali již půl roku předtím předseda redakční rady Jiří Dienstbier a vedoucí šéfredaktor Jiří Ruml v dopisu Informačnímu fóru KBSE z 25. 4. 1989. V tomto dopisu popsali podmínky, za nichž Lidové noviny vycházejí: „*Redakce nemá placené zaměstnance a pracuje v soukromých bytech. Československé zákony v nynějším znění*

a výkladu nám znemožňují finančně hospodařit. To vylučuje spojení s agenturami. Jsou právě tak vyloučeny akreditace členů redakce nebo našich dopisovatelů, a protože samozřejmě nemáme tiskárnu, nemůžeme zdaleka uspokojit poptávku po našem listu. Jsme ovšem i často předmětem zájmu StB. Ta se snaží prokázat, že naše činnost je podle zákona trestný čin. A to především proto, že usilujeme o nejšířší informovanost i objektivitu, klademe důraz na zprávy týkající se porušování či prosazování lidských práv a otvíráme stránky listu názorům, jež se střetávají s oficiální linií. Od prvního čísla listu se snažíme o úřední registraci – dodnes bezvysledně. Za nynějších podmínek smí totiž v naší zemi vydávat periodikum nebo i knihy jen státem uznaná organizace. Jednotlivci či skupiny občanů toto právo nemají. Zveřejňujeme názory a informace, které oficiální sdělovací prostředky opomíjejí. Píší pro nás lidé, které tu politická a policejní moc za jejich způsob myšlení a jednání pronásleduje. Tak je znemožněno, aby se kterákoliv státem uznaná organizace stala naším vydavatelem. Federální úřad pro tisk a informace, dohlížející v naší zemi na vydávání periodik, odpověděl na naši žádost o pomoc v řešení situace Lidových novin tím, že zahájil přestupkové řízení proti jejich hlavnímu redaktorovi.“ LP, Sb. VONS, inv. č. 5, sign. III/77, kart. 5.

- ³ O solidaritě s vězňenými redaktory Lidových novin svědčí např. petice československých novinářů obsahující protest proti zásahu státní moci proti Lidovým novinám, žádost o zastavení trestního stíhání Jiřího Rumla a Rudolfa Zemana a o plnou legalizaci Lidových novin. Tuto petici datovanou říjnem 1989 (průvodní dopis předsedovi vlády ČSSR Ladislavu Adamcovi nese datum 23. 10. 1989) podepsala více než stovka osob, které často působily v redakcích oficiálních periodik a nakladatelství. Lidovým novinám a jejich perzekvovaným redaktorům dále vyjádřili podporu účastníci setkání kulturních pracovníků z Československa, Sovětského svazu a Polska konaného 14. 10. 1989, členové Hnutí za občanskou svobodu ve svém prohlášení ze 16. 10. 1989 nebo účastníci pravidelné měsíční schůzky nezávislých československých spisovatelů ve svém dopise předsedovi vlády ČSSR Ladislavu Adamcovi z 18. 10. 1989. Členové redakční rady nezávislé revue Alternativa ve svém prohlášení z 21. 10. 1989 protestovali proti zásahu vůči redaktorům Lidových novin i proti jiným případům porušování lidských práv v Československu. Kruh nezávislé inteligence poslal 19. 10. 1989 dopis akademikovi Jánů Pješčakovi, generálnímu prokurátorovi a prezidentu republiky Gustávu Husákovi se žádostí o zastavení trestního stíhání redaktorů Lidových novin. Prezident Mezinárodní federace vydavatelů novin Giovanni Giovannini ve svém dopisu předsedovi vlády ČSSR Ladislavu Adamcovi protestoval proti uvěznění Jiřího Rumla a Rudolfa Zemana a požadoval jejich osvobození. K případu se vyjádřila i Amnesty International v textu „Jiri RUMIL and Rudolf ZEMAN (CSSR)“ ze 16. 10. 1989. Dokumenty jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 5, sign. III/77, kart. 5.